

NTFs Tidende 125 år:

Fra møtereferater til moderne fagtidsskrift

NTFs Tidende har gjennomgått store endringer i løpet av sine 125 år. Men de aller største endringene har skjedd i de siste 30 årene.

Bladet fremstår nå både i nettversjon og på papir som et moderne og innbydende tidsskrift. Flere leserundersøkelser viser at medlemmene setter pris på bladet og at de bruker tid på å lese det.

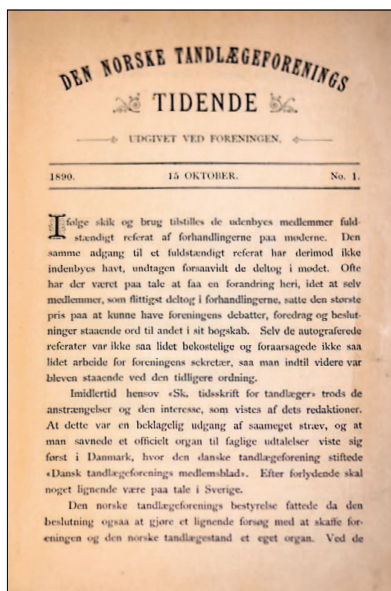
Den spede begynnelse

Den norske tandlægeforenings Tidende kom ut med sitt første nummer 15. oktober 1890. Før den tid hadde sekretæren ansvar for å skrive referat fra møtene og sende det ut til utenbys medlemmer – medlemmene i Kristiania fikk ikke noe. Daværende sekretær, Ole Seel, fikk bestyrelsen med på at referatene skulle trykkes og distribueres til *alle* medlemmer, og dermed var Tidende etablert.

Bladet skulle først og fremst inneholde foreningens «forhandlinger», altså møtereferater. I den utstrekning det var plass, skulle man også publisere faglige uttalelser, oversettelser av utenlandsk faglitteratur, bokanmeldelser og nyheter. Og med tanke på økte utgifter, satset man på «avtisserement». Samtidig ble medlemmene oppfordret til å bidra til at Tidende skulle bli et «virkelig fyldestgjørende meddelelsesmiddel for den norske tandlægestand» ved å sende inn kasuistikker og lignende for publisering.

Litt opp og ned

Det gikk relativt bra de første årene, men da Seel sluttet etter tre år, var det ingen til å overta redaktøransvaret, og Tidende ble utgitt «ved foreningen». Dette skjedde to ganger i løpet av det første tiåret (se oversikt over redaktører).

Den norske tandlægeforenings Tidende nr. 1, 1890.

Økonomien var så presset at NTF søkte om et statsbidrag på 400 kroner i 1896. Med bare 65 medlemmer gikk nesten hele kontingenten med til å trykke Tidende, og bestyrelsen henviste til at veterinærer og farmasøyter fikk tilskudd til sine tidsskrift. Både medisinaldirektøren og departementet anbefalte søknaden, men den ble avvist i Stortinget. Man var redd for konsekvensene og mente dessuten at norske tannleger kunne lese utenlandske tannlegeblad.

Ola Krøtø, redaktør fra 1900, ble bladets redningsmann, og hans treårige periode i redaktørstolen karakteriseres som «Tidendes gjenfødelse». Stoffmengden ble tredoblet, man fikk etablert bytteordning med andre tidsskrift, og medlemstallet steg i takt med suksessen. «Fra da av var de virkelige krigers tid forbi, selv om det også senere kunne gå noe opp og ned», skriver Arne Sollund i sin bok.

Stabilisering

Det bidro også til stabiliseringen av tidsskriftet at vi fikk en norsk tannlegeutdanning ved opprettelsen av Statens Tandlægeinstitut i 1909. Samspillet mellom Tidende og instituttet var nyttig for begge parter, og mange av redaktørene har vært knyttet til undervisningen. Dette har hatt betydning for fagstoffet og har bidratt til at Tidende har spilt en viktig rolle i oppdatering og etterutdanning av norske tannleger. For mange medlemmer har Tidende trolig representert den viktigste kontakten til foreningen og en god grunn til å være medlem. For foreningen har bladet vært en viktig kanal til formidling av forenings- og standspolitisk stoff. Tidende er og har vært et viktig annonseorgan, både for utstyr og materialer til bruk i praksis og for ledige stillinger. En forutsetning for det siste var faste tider for utgivelse av bladet, noe som er en selvfølge i dag. Men da bestyrelsen gikk inn for en utgivelsesplan i 1913, var det mot redaktørens stemme.

Fra årgangen 1915–16 ble Tidende delt i to avdelinger, en fagvitenskapelig og en for stands- og foreningssaker, men redaktøren var fortsatt ansvarlig for hele bladet. Redaktøransvaret ble delt i 1921 da sekretariatet fikk ansvaret for den standspolitiske delen. I 1928 fikk redaktøren en redaksjonskomité til å hjelpe seg, og fra og med 1930 gikk man over til årganger som fulgte kalenderåret.

Krigsversjonen av Tidende

I 1941 ble NTF erstattet av Norges Tannlægeforbund, ledet av tannleger som var medlemmer av NS eller sympatiserte med nazistene, og i september dette året ble første nummer av Norges Tannlægeforbunds Tidsskrift utgitt. Ola Krøtø, snart 80 år og legendarisk som Tidendes redningsmann på begynnelsen av århundret var NS-medlem, og

lot seg overtale til å påtaseg redaktøransvaret. Tidsskriftet ble utgitt siste gang i mars 1945, og i juni kom Tidende ut igjen.

Nummereringen av årgangene ble beholdt, slik at krigsversjonen inngår i Tidendes årganger.

Redaktørens status

Fra 1947 gikk man over til å ansette redaktøren for en femårsperiode, og det ble opprettet et fagutvalg på 14 medlemmer, hvorav tre medlemmer utgjorde redaksjonskomiteen.

Fortsatt var generalsekretæren ansvarlig redaktør for foreningsstoffet. En periode hadde også foreningen et PR-utvalg som fungerte som rådgiver for generalsekretæren på dette området.

I 1971 kom en omlegging da representantskapet vedtok at redaktøren på nytt skulle velges og at vedkommende skulle ha ansvaret for hele bladet. Dessuten skulle det ansettes redaksjonssekretær. Ivar A. Mjør ble valgt til redaktør, og Bente Rohde Try ble året etter ansatt i en stilling som skulle deles mellom redaksjon og kursvirksomhet. Senere ble hun redaksjonssekretær på heltid.

Ti år senere var Tidende igjen tema på representantskapet. Redaktøren hadde i et notat til hovedstyret pekt på at bemannings situasjonen var uholdbar og foreslo å ansette redaktør i hel eller to tredels stilling. Representantskapet gikk inn for å ansette redaktør i to tredels stilling for fire år, og 1. august 1982 tiltrådte Berit Heløe stillingen. Samme år ble instruks for redaktøren endret, blant annet skulle redaktøren ha personlig ansvar og redigere bladet i henhold til god presseskikk.

En pussighet som trolig ikke ville vært akseptert i dag, var at Mjør, som ble valgt til president i 1981, fungerte både som president og redaktør fra januar til august i 1982.

Hva som har skjedd videre med Tidende er for en stor del omtalt i intervjuer i årets Sommerhefte av Tidende, (Tidende nr. 6, 2015) «Tre redaktører rundt et bord» og «Tidendes vitenskapelige redaktører – digitalt tospann».

Diskusjonen fortsatte

Ansettelsen av Berit Heløe som redaktør i 1982 var et foreløpig ledd i diskusjonen om NTFs informasjonsvirksomhet. Hovedstyret ønsket å se tidsskriftets funksjon og foreningens behov for informasjon i et helhetsperspektiv, og man var faktisk inne på tanken om å kombinere stillingen som redaktør og informasjonsmedarbeider.

Journalist Henning A. Nilsen, den gang engasjert som informasjonskonsulent i deltidsstilling, utredet saken, og la i 1985 frem forslag om å ansette informasjonsmedarbeider i hundre prosent stilling og å dele Tidende i et medlemsblad og et fagblad. Dette var såpass «friske» forslag at hovedstyret sendte utredningen på intern høring. Resultatet ble at hovedstyret foreslo å vente et år med å opprette stilling som informasjonsmedarbeider, og de ønsket heller ikke å dele tidsskriftet.

Slik gikk det også i representantskapet, og dermed ble det ikke fattet endringsvedtak av betydning. Det viktigste var at hovedstyret fikk fullmakt til å ansette redaktør i løpet av 1986 fordi Berit Heløes fireårsperiode ville være omme før representantskapet skulle møtes igjen neste høst.

Tidende ikke lenger «menighetsblad»

Da representantskapet møttes i 1986, hadde Gudrun Sangnes tiltrådt i to tredels stilling som redaktør, foreløpig for ett år. Det var utarbeidet forslag til nye instruks for redaksjonskomiteen og redaktøren, og hovedstyret foreslo å forlenge hennes engasjement frem til 1. januar 1988, slik at ansettelse av redaktør for en fireårsperiode kunne skj

påfølgende år. Spørsmålet om å opprette stilling for informasjonsmedarbeider ble nok en gang utsatt.

Representantskapet fulgte hovedstyrets innstilling og vedtok alle forslag. Den nye instruks for redaktøren medførte at Fagpresseforeningens redaktørplakat* skulle være *veiledende* for redaktøren av NTFs Tidende. Dette var en helt ny situasjon. Hovedstyret hadde i sin saksfremstilling uttalt at redaktøren ville få en noe friere stilling med tilsvarende større ansvar. Dette virket ikke særlig revolusjonerende, og det er kanskje grunnen til at instruksjonen gled igjennom. Men det kan se ut som om noen, fortsatt i dag, har den oppfatning at alt som skrives i Tidende skal representere foreningens og ledelsens syn på ulike saker.

Redaksjonen utvides

Da foreningens informasjonsvirksomhet var en sak for representantskapet nok en gang i 1987, foreslo hovedstyret at redaktøren skulle ansettes i fast hel stilling, at redaksjonssekretæren skulle

* Denne hadde samme innhold som dagspressens redaktørplakat, og i dag er Redaktørplakaten gjeldende for både blader, tidsskrift og aviser. Redaktørplakaten er en erklæring (avtale) om redaktørens uavhengighet, plikter og ansvar som kom i stand i 22. oktober 1953 mellom Norsk Redaktørforening og daværende Norske Avisers Landsforbund (nå Mediebedriftenes Landsforening). Avtalen ble noe revidert i 1973 og gitt teknologinøytral tekst i 2004. Kjerneprinsippet i avtalen, om redaktørens uavhengighet av eier/utgiver, ble lovfestet fra 1. januar 2009 gjennom «Lov om redaksjonell fridom.»

arbeide fulltid for Tidende og at tidsskriftet dessuten skulle få sekretærbistand tilsvarende en halv stilling. Representantskapet ga sin tilslutning, og Gudrun Sangnes ble ansatt som redaktør fra 1. januar 1988. I løpet av dette året kom Nina Smedstad til NTF og jobbet dels i sekretariatet og dels for Tidende. Et par år senere ble det bestemt at tidsskriftet skulle overta annonsesalget, og dermed besto Tidende-staben av tre personer på heltid: redaktør, redaksjonssekretær og en kombinert sekretær og annonsekonsulent.

Hvordan gjøre Tidende mer spennende?

Allerede i 1987 forsøkte Gudrun Sangnes å gi Tidende et løft ved å innføre forsider med illustrasjoner i farger. Enkelte andre endringer ble også foretatt med hensyn til layout og innhold. Grafisk designer Mike Mills, som hadde vært benyttet av foreningen siden slutten av 1970-tallet, ble en god støtte for den nye redaktøren. Redaksjonen kom imidlertid snart til at det var viktig å finne ut hva leserne mente, og den første leserundersøkelsen ble gjennomført i 1989.

Alt i alt fikk tidsskriftet svært god evaluering: Gjennomsnittsleseren brukte 40 minutter på å lese Tidende, nesten alle leste «som oftest» bladet, 84 prosent mente at tidsskriftet ga dem «verdifull informasjon», og 79 prosent mente at Tidende holdt «høy faglig standard». På bakgrunn av de positive svarene om innholdet, var det noe overraskende at hele 78 prosent mente at bladet var «kjedelig». Data i undersøkelsen ga dessverre ikke svar på hvorfor, og redaktør Sangnes skriver blant annet: «Å finne ut hvorfor, og å gjøre noe med det, er imidlertid en utfordring for oss i redaksjonen.» Hun antar at leserne kan ønske seg mer bilder og farger i bladet og kan tenke seg at den tradisjonelle presentasjonsformen for fagartikler muligens kan virke for akademisk. Hun mener videre at debatt og leserbrev vil gjøre bladet mer spennende, og oppfordrer leserne til å bidra med innlegg.

100-årsjubileet

Redaksjonen kunne ikke ha sittende på seg at bladet var kjedelig, og i 1990-år-

gangen, da Tidendes 100-årsjubileum ble markert, er layout og trykk endret. Selve jubileet ble markert med jubileumshefte og eget program på NTFs landsmøte dette året.

I jubileumsheftet finner vi redaktør Gudrun Sangnes' refleksjoner omkring jubileet og en kort historisk fremstilling av tidsskriftets historie ved daværende generalsekretær Arne Sollund. For øvrig inneholder dette nummeret av Tidende omtaler av alle odontologiske fagområder og intervjuer med sentrale personer om odontologiens fremtid.

Arne Sollund skriver at nøkternt sett var vel beslutningen i 1910 om å gi ut et blad med tidsskriftambisjoner mer preget av entusiasme enn av realisme. Gudrun Sangnes fastslår at bladets hovedoppgave gjennom de senere år har vært å presentere fagstoff og vitenskapelige artikler som ledd i etterutdannelsen av tannleger samt informere leserne om tannlegene i standsanliggender. Begge legger vekt på at samarbeidet med lærestedene og deres ansatte har vært en viktig forutsetning for at Tidende har kunnet utvikle seg og ivareta sin rolle. I dette perspektivet var det i 1990 all mulig grunn til å være stolt over tidsskriftets form og innhold, noe som også var blitt bekreftet i leserundersøkelsen året før.

Både redaktøren og generalsekretæren er inne på at «dataalderen» kan bli en trussel for et papirbasert fagtidsskrift. Begge har imidlertid tro på at Tidende vil overleve, og i dag 25 år senere kan vi konkludere med at tidsskriftet lever godt – både på nett og på papir.

Tidende i ny drakt

To år etter 100-årsjubileet, i 1992, kom Tidende i nytt format og med ny layout. Innholdet var tilnærmet som før, men bladet virket lettere og mer luftig, lesbarheten var bedret, og det var flere illustrasjoner, til dels i farger. Kort sagt – et moderne og elegant fagtidsskrift. Mike Mills var arkitekten bak forandringene, og redaksjonen hadde spilt en aktiv rolle som diskusjonspartner.

Nytt var også trykkeriet. Tidende hadde i «alle år» blitt produsert av Fabritius AS. Etter at dette trykkeriet ble nedlagt, overtok Centraltrykkeriet produksjonen et par år, før trykkeriet

PDC fikk Tidende som kunde fra og med 1992. Dette trykkeriet, som senere ble fusjonert og som nå heter O7 Media AS, er fortsatt ansvarlig for trykkingen.

Da det ble foretatt en ny leserundersøkelse i 1995, var lesernes dom klar. Nå var det bare 18 prosent som syntes Tidende var kjedelig. I sin presentasjon av undersøkelsen skriver redaktøren: «Dette er vi i redaksjonen godt fornøyd med, selv om vi selvsagt fortsatt vil arbeide for å redusere denne prosenten ytterligere.»

Det må også tilføyes at Tidende fikk Fagpressens forsidepris i 1994, for en av bladets forsider det året. Tidendes format er fortsatt det samme, men endringer i layout gjøres gjerne hvert år. Leserene oppdager kanskje ikke forskjellene, men hvis man sammenligner 1992- og 2015-årgangen, vil en se at Tidende følger med tiden.

Tidendes rolle – ny utredning

Som før omtalt, ble NTFs informasjonsvirksomhet behandlet av representantskapet hele tre ganger på 1980-tallet. Omlag ti år senere foreslo redaksjonskomiteen en ny utredning, og i januar 1998 oppnevnte hovedstyret et utvalg som ble ledet av daværende formann i redaksjonskomiteen og nåværende vitenskapelig redaktør, Nils Roar Gjerdet. Mandatet var svært omfattende, men i ettertid kan det se ut som bruk av elektronisk teknologi, stabens størrelse og økonomiske forhold var de viktigste temaene.

Tidendes nettsted var allerede etablert da utvalget startet arbeidet. Fra 1997 ble spesielle artikler lagt ut i sin helhet, og det ble mulig å søke på nøkkelord. Utvalget gikk inn for at den papirbaserte versjonen skulle være basismidiet, men pekte på at elektronisk publisering ville bli et viktig supplement i fremtiden.

Hovedstyret støttet i hovedsak utvalgets forslag til tiltak og innarbeidet nødvendige økonomiske bevilgninger i forslaget til budsjett for 2000. Dessuten ble det lagt frem forslag til enkelte endringer i vedtekter og instruksene for redaktøren og redaksjonskomiteen. Disse endringene var for en stor del redaksjonelle, men formuleringen om redaktørplakaten innebærer en styrking av dens betydning, fra at den skal være

Tidende mottok Fagpressens forsidepris for 1994 den 11. mars 1995. Fra venstre: Gudrun Sangnes, Nina Smedstad og Bente Rohde Try. Foto: Fagpressen.

veiledende for redaktøren til at NTFs Tidende redigeres i samsvar med prinsippene i redaktørplakaten.

Ved behandlingen i representantskapet ble alle forslag enstemmig vedtatt. Aller viktigst var det at budsjettet ga rom for å opprette en ny stilling for markedskonsulent i redaksjonen fra 1. januar 2000. Forutsetningen var at lønnsutgiftene skulle dekket inn ved økte annonseinntekter – noe som viste seg å holde stikk.

Dette året ble det store forandringer i redaksjonen. Bente Rohde Try døde i februar etter lengre tids sykdom. Samfunns- og medieviteren Ellen Beate Dyvi, som nå er ansvarlig redaktør, ble ansatt som journalist i august. Kristin Aksnes, med cand.mag. og hovedfagsstudier i antropologi, og også bakgrunn fra grafiske fag og økonomi, som hadde vikariert i Nina Smedstads barselpermisjon, gikk inn i stillingen som redaksjonssekretær, og er nå redaksjonssjef. Nina Smedstad fikk stillingen som markedskonsulent. Da hun gikk ut i ny barselpermisjon kom Eirik Andreassen, som er utdannet eksportmarkedsfører, inn som vikar. Han ble kort tid senere fast ansatt, og er nå markedsansvarlig.

Svak tilgang på fagartikler

Tilgang på fagartikler var fortsatt et problem – også etter utredningen på slutten av 90-tallet. Når vi leser årsberetningene fra Tidendes redaksjonskomité for perioden fra 1984 og fremover, ser vi at tilgangen på fagartikler er et gjennomgangstema. I og med at en av bladets hovedoppgaver er å presentere faglig og vitenskapelig stoff og dette også er prioritert av leserne, har det vært redaktørenes hodepine å skaffe nok fagartikler. Sangnes tok opp spørsmålet både i direkte kontakt med fakultetene og i lederartikler i bladet. I Tidende nr. 17, 2003 med overskriften «Etterlysning» skriver hun at det i perioder kan være litt vel spennende om redaksjonen får mange nok og gode nok artikler til tidsskriftet. Et halvår senere har lederen i Tidende nr. 7, 2004 tittelen «Til universitetene – en bekymringsmelding». I denne perioden ble redningen å supplere egne artikler med relevante artikler fra andre fagtidsskrifter, blant annet den svenske Tandläkartidningen, det danske Tandlægebladet og Tidsskrift for Den norske legeförening.

For å oppmuntre til å skrive gode oversiktsartikler, ble det i 2001 opprettet en pris som utdeles annet hvert år og som ble delt ut første gang i 2003.

Senere er det opprettet en pris for beste kasuistikk; også den skal deles ut annethvert år og ble utdelt første gang høsten 2014.

Temahefter

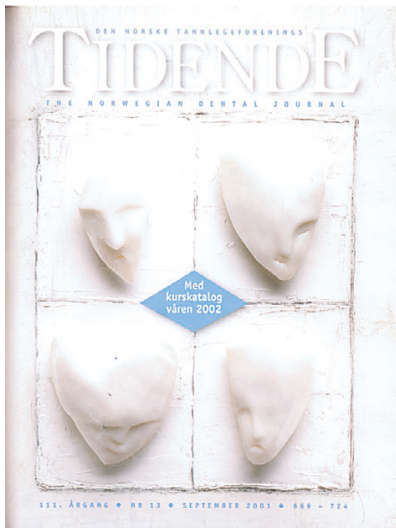
Noe som har bidratt til at Tidendes lesere, tross alt, har fått tilgang på mye nyttig faglig og vitenskapelig stoff, er alle temaheftene og spesialutgavene som er publisert. Det har vist seg mulig å skaffe et tilstrekkelig antall artikler for å belyse et fagområde når redaksjonen henvender seg direkte til aktuelle forfattere – man mottar altså et «bestillingsverk».

Det startet med nasjonale temahefter allerede på 1980-tallet. Fagområder som er presentert gjennom slike hefter, er blant annet: aids, snus, kjeveortopedi, implantologi, tannhelsetjenesten i Nord-Norge, endodonti, barnemishandling, periodonti, forebygging, tobakk og leppe-kjeve-ganespalter.

Og så kom de nordiske temaheftene som etter hvert har dekket de fleste fagområdene innen odontologien. Det startet med et skandinavisk fellesmøte for redaktørene høsten 1993 der mange tema ble drøftet, blant annet om de skulle satse på aktuelle felles prosjekter. Det viktigste som har kommet ut av disse samlingene, er samarbeidet om en årlig oppdatering på et fagfelt innen odontologien. Allerede tidlig i 1995 kom to hefter med endodonti som tema. Artikkene ble publisert på forfatterens

Tidende fikk Fagpressens forsidepris for 1994-årgangen.

For denne forsiden i 2001 mottok illustratør Heidi Asdahl gull for beste redaksjonelle illustrasjon i Visuelt-konkurransen.

språk, bortsett fra de finske bidragene som ble publisert på svensk. Prinsippet om publisering på skandinavisk er frafalt når det gjelder Sverige og Finland fordi det har vært et ønske fra deres lesere. Det danske Tandlægebladet og NTFs Tidende fortsetter å publisere på forfatterens språk, det vil si dansk, norsk og svensk, mens bidrag fra finske forfattere er på engelsk eller svensk. Tidendes leserundersøkelser har vist at norske tannleger ikke har noe imot en slik praksis.

Sommerhefter

Ett av temaheftene som fortjener spesiell omtale, er Tidendes sommerhefte som første gang ble utgitt sommeren 1989. Hensikten var å vise andre sider ved tannlegene enn selve faget og yrkesutøvelsen. Heftet ble svært godt mottatt, står det i beretningen dette året, og sommerheftet er blitt en årviss tradisjon.

Vi finner mange gjengangere blant bidragsyterne, nemlig tannleger med spesielle interesser som ønsker å dele sine opplevelser med kolleger. Sommerheftet inneholder også intervjuer med tannleger som har valgt å satse på en karriere utenfor odontologien. Noen er blitt byråkrater og realiserer seg selv gjennom arbeid innenfor forvaltningen og andre etater, andre har gått motsatt vei og har satset på kreative yrker som smykkedesigner eller glasskunstner.

NTFs Tidende – redaktører

1890–1891	Ved foreningen	
1891–1893	Ole Seel	
1893–1894	Ved foreningen	
1894–1898	Johan Brun	
1898	Foreningen v/Carl von Krogh	
1899–1900	Sverre Glad	
1900–1903	Ole Krøtø	
1903–1906	Immanuel Ottesen	
1906–1908	Johan Rygge	
1908–1915	Jørgen Edvin Gythfeldt	
1915–1920	Einar Hirsch	Hovedstyret redigerte nr. 1 og 2, 1918–1919
1920–1923	Ivar Krohn	
1923–1928	Johan Rygge	
1928–1933	Guttorm Toverud	Fra 1930 følger årgangene kalenderåret
1933–1954*	Olaf Grythe	Toverud var redaktør til og med nr. 3, 1933
1954–1955	Gunnar Aasgaard	Eigil Aas fungerte som redaktør for nr. 7 og 8, 1955
1955–1959	Birger Nygaard Østby	
1959–1964	Ferdinand Strøm	
1964–1971	Sverre F. A. Bervell	
1971–1982	Ivar A. Mjør	
1982–1986	Berit Heløe	Fra og med nr. 11, 1982
1986–2009	Gudrun Sangnes	Fra og med nr. 12, 1986
2009–	Ellen Beate Dyvi	Fra og med nr. 8, 2009

*I perioden september 1941 til mars 1945 ble NTFs Tidende erstattet av et tidsskrift utgitt av Norges Tannlægeforbund, der den tidligere redaktøren, Ole Krøtø, som var NS-medlem, påtok seg vervet som redaktør. Nummereringen av årgangene ble beholdt, slik at krigsversjonen inngår i Tidendes årganger.

Intervjuer med tannleger med spesielle hobbyer finner vi også. Et problem – eller heller en utfordring – kan være å «forynge» både bidragsytere og intervjuobjekter.

Leserundersøkelsene gir ikke svar på hvor godt disse heftene blir mottatt, men en kvalifisert gjetning er at de ville bli savnet om redaksjonen sluttet å utgi dem.

Artikler i Tidende skal telle

Situasjonen var vanskelig på begynnelsen av 2000-tallet, og redaktøren skrev i sin leder at hun fikk høre både direkte og indirekte at unge forskere ble frarå-

det å skrive for norske fagtidsskrifter. Nye regler knyttet til publisering som universitetene var i ferd med å innføre, ville føre til at publiseringsformen ikke bare hadde betydning ved ansettelse, men at den også ville få økonomisk betydning.

Det kom derfor et lite lys i tunnelen da redaktøren i 2004 fikk svar fra Universitetet i Oslo om at vitenskapelige artikler i Den norske tannlegeforenings Tidende ville gi økonomisk uttelling i universitetets «interne fordelingsmodell basert på forskningspublikasjoner». Det ble tatt forbehold om at modellen var under videreutvikling.

Som det fremgår av intervjuet med de vitenskapelige redaktørene i årets sommerhefte av Tidende, får artikler som er fagfellevurdert, såkalte publiseringspoeng ved registrering i Publiseringsindikatoren som gjelder for universiteter og høyskoler. Det finnes to nivåer, og Tidende er på nivå 1. Artiklene blir lagt inn i databasen CRISTin, og Tidende er dessuten indeksert i Sve-Med +.

Økonomi og annonser

Hva tidsskriftet *egentlig* koster, og bidrar med av overskudd, har tidligere vært noe uoversiktlig fordi redaksjonens lønns- og kontorutgifter har inngått i kostnadene for NTFs sekretariat. Det har vært budsjettert med produksjonskostnader som dekker trykking, kjøp av eksterne tjenester, reiseutgifter etc., på utgiftssiden. Inntektssiden har bestått av annonser, abonnement og bidrag fra NTF. Ut fra denne budsjetteringen har Tidende oftest gått med

«overskudd» fordi det har vært vanskelig å estimere annonsesalget spesielt.

Fra og med 2004 ble det foretatt en omlegging av NTFs budsjett- og regnskapsrutiner. I tillegg til produksjonskostnader er lønns- og personalkostnader for de redaksjonsansatte og andre driftskostnader for redaksjonen tatt med i Tidendes budsjett og regnskap. Samtidig er abonnementsinntektene fra medlemmene, som tidligere var en del av kontingenten, tillagt Tidendes omsetning.

Tidende har i dag god økonomi og leverer et overskudd på mellom 2,5 og 3 millioner kroner til NTF hvert år. Portoutgiftene har imidlertid økt mye i de senere år, og fra og med april 2015 har firmaet helthjem Mediapost AS fått hovedoppgøret med å distribuere tidsskriftet. Det betyr at Tidende leveres sammen med morgenavisene til de fleste adresser, uavhengig om vedkommende er avisabonnet, mens Bring (Posten) er såkalt sekundærdistributør og leverer til dem som har postboks-

adresser og til alle mottakere i Finnmark og enkelte andre tynt befolkede områder.

Redaktøren ikke lenger tannlege

Gudrun Sangnes skulle egentlig gå av i 2007 da hun var 65 år, daværende aldersgrense for ansatte i NTFs sekretariatet og Tidende. Så ble hun bedt av hovedstyret om å fortsette i to år til – sikkert fordi hun gjorde en god jobb, men også fordi man trengte litt mer tid til å utrede. Det store spørsmålet var om man kunne forlate kravet om at redaktøren av NTFs Tidende måtte være tannlege

Resultatet ble at stillingen skulle lyses ut høsten 2008 for både tannleger og ikke-tannleger, og det meldte seg tre søkere – to tannleger og en ikke-tannlege, Ellen Beate Dyvi, som hadde vært journalist i Tidende siden 2000. Hun er av utdanning cand.polit. med hovedfag i Medier og kommunikasjon, og har arbeidserfaring fra Utenriksdepartementet, Universitetet i Oslo, Norges

Tidendes faste medarbeidere på fulltid (f.v.): Ansvarlig redaktør Ellen Beate Dyvi, redaksjonssjef Kristin Aksnes og markedsansvarlig Eirik Andreassen. Foto: Dag Kielland Nilsen.

Eksportråd og Fiskeridepartementet som konsulent, forsker, informasjonsrådgiver og -sjef.

Dyvi hadde tidligere sagt at hun ikke var innstilt på å bli redaktør, men hadde ved nærmere ettertanke kommet til at det kunne være en fin ny utfordring. I løpet av prosessen med intervju og senere ansettelse ble det avklart at hun ville få vitenskapelig(e) redaktør(er) i deltidsstilling, slik hun selv ønsket. Dessuten var bemanningen i redaksjonen for øvrig, med Kristin

Aksnes som nå ble redaksjonssjef og Eirik Andreassen som markedsansvarlig, stabil og svært god. Frilansjournalister kommer i tillegg.

Deltidsstilling som vitenskapelig redaktør ble lyst ut, men det meldte seg ingen søkere. Det ble likevel ikke vanskelig å rekruttere to vitenskapelige redaktører: Professor Nils Roar Gjerdet fra Universitetet i Bergen som fra før hadde hatt mye kontakt med NTFs Tidende, både som leder av redaksjonskomiteen, som fagfelle og til dels som

journalist på frilansbasis, sa seg interessert. Dessuten ble førsteamanuensis Jørn A. Fridrich-Aas fra Universitetet i Oslo foreslått av Tidendes fagråd (nå redaksjonsråd). De ble begge engasjert i hver sin 20 prosent stilling på konsulentbasis. Hvordan samarbeidet i redaksjonen foregår, kan man lese om i intervjuet med Gjerdet og Fridrich-Aas i årets sommerhefte, Tidende nr. 6, 2015.

Fra og med sommeren 2009 har Tidende hatt denne bemanningen, med totalt 3,4 stillinger, som innebærer en reduksjon fra fire hele stillinger. Frilansjournalister kommer i tillegg, som før.

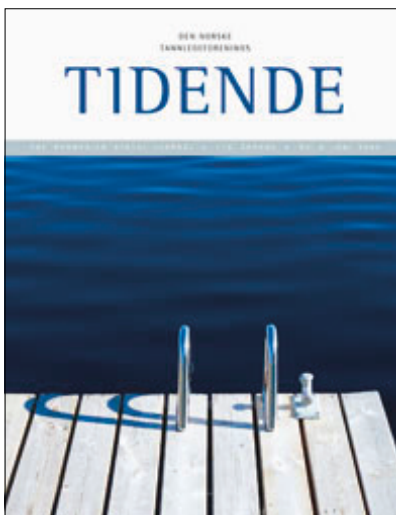
Foreningen og tidsskriftet

Høsten 2011 opprettet NTFs hovedstyre en arbeidsgruppe som i samarbeid med Tidendes ansvarlige redaktør skulle utarbeide forslag til ny formålsparagraf for Tidende samt dokumenter som fastsetter utgivers, redaksjonskomiteens og redaktørens roller. Fagpressen, der Tidende er medlem, ble engasjert som rådgiver. Arbeidsgruppen hadde som mål å formalisere minst mulig for å unngå prosessen med å konsultere representantskapet når det var behov for endringer.

Etter flere interne høringsrunder la hovedstyret frem et forslag som ble vedtatt av NTFs representantskap i 2013. Dokumentene sikrer Tidendes redaksjonelle frihet og tydeliggjør rollene som henholdsvis ansvarlig redaktør, utgiver og redaksjonskomité. Disse dokumentene ligger både på Tidendes nettsted under Om Tidende og på NTFs nettsted under Organisasjonen, Tidende. Av formålsparagrafen fremgår det at Tidende som er heleid av NTF, er «et redaksjonelt uavhengig organ som styres etter Redaktørplakat, pressens Tekstreklameplakat og Vær Varsom plakat, samt lov om redaksjonell friдом i media».

Redaksjonskomiteen har som oppgave å føre tilsyn med NTFs Tidende og skal i samråd med ansvarlig redaktør trekke opp retningslinjer for virksomheten. Vanligvis møtes komiteen én gang årlig, og den avgir beretning til representantskapet. Dessuten fungerer den som jury ved utdelingen av de to Tidende-prisene.

Hva som ikke er formalisert, er Tidendes redaksjonsråd. Redaksjonsrå-

Ny redaktør og nytt design på forsiden, nr. 8, 2009.

det (tidligere kalt fagråd) består fra 2014 av ti medlemmer som representerer både bredden i odontologien og de tre tannlegeutdanningene i Norge. Rådet har som oppgave å holde Tidende orientert om forskning ved institusjonene og oppmuntre forskere til å skrive for Tidende. Medlemmene skal også bidra til å foreslå personer som kan påta seg fagfellevurdering. Rådet oppnevnes av Tidendes redaksjon.

Det foreligger heller ingen instruks for de vitenskapelige redaktørene, slik at stillingenes omfang og innhold må vurderes og vedtas når redaksjonen

eller eventuelt redaksjonskomiteen ser behov for en ny vurdering.

Veien videre

Konklusjonen må bli at NTFs Tidende lever i beste velgående, både på papir og på nettet. De regelmessige leserundersøkelsene viser at tannlegene setter pris på bladet og bruker tid på å lese det. Nå er også distribusjonen blitt så bra at de aller fleste mottar bladet dagen etter utgivelsen. Redaksjonen er fornøyd med tilgangen på stoff, både fagartikler, aktualitetsstoff og debattinnlegg.

Ingen store planer om endringer foreligger, bortsett fra at redaksjonen jobber med å utvikle «apper» for lesing av Tidende på iOS og Android. Disse blir trolig lansert i løpet av høsten, og i 2016 kommer det en ny leserundersøkelse. Siden disse undersøkelsene er kvantitative, kunne det vært spennende også med en kvalitativ undersøkelse. Men noe mindre pretensiøst enn å gjennomføre en slik undersøkelse, kunne være å etablere et leserpanel bestående av praktiserende tannleger som kunne diskutere Tidendes innhold og måten stoffet blir presentert på. Redaksjonen har imidlertid gjentatte ganger invitert leserne til å delta i slikt panel uten å få respons. Den eneste som har meldt seg, var en person som vurderte å begynne på tannlegestudiet.

Reidun Stenvik

Tidendes vitenskapelige redaktører (f.v.) Jørn A. Aas og Nils Roar Gjerdet. Foto: Cathrine H. Enoksen.

Kilder

Sollund A: Den norske tannlegeforening gjennom 100 år, Oslo 1984.

Reidun Stenvik: Fra tannlegekunst til helseprofesjon. Den norske tannlegeforening i 125 år, Oslo 2009.

Tidende i 100 år, jubileumshefte. *Nor Tannlegeforen Tid.* 1990; 100: 588–651.

Stenvik R: Tre redaktører rundt et bord. *Nor Tannlegeforen Tid.* 2015; 125: 562–5.

Stenvik R: Tidendes vitenskapelige redaktører – digitalt tospann. *Nor Tannlegeforen Tid.* 2015; 125: 566–7.

Dyvi EB: Personlige meddelelser, Oslo 2015.